

เผยแพร่ผลงานวิชาการ นางอำไพพรรณ ปานมงคล

นำเสนอเมื่อ : 5 มี.ค. 2552

เอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง การปฏิรูปศาสนา และศิลปวัฒนธรรม สมัยรัชกาลที่ 5 รายวิชา ส 33101 สังคมศึกษา 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นางอำไพพรรณ ปานมงคล ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี เขต 1 เอกสารเล่มนี้ เป็นเอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง การปฏิรูปศาสนา และศิลปวัฒนธรรม สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นเอกสารที่นักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ให้นักเรียนอ่านคำแนะนำปฏิบัติตามคำชี้แจงแต่ละขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ นักเรียนจะได้รับความรู้ อย่างครบถ้วนขอให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนในเอกสารดังต่อไปนี้ 1. ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ทราบว่าเมื่อศึกษาเอกสารเล่มนี้จบแล้ว นักเรียน สามารถรู้อะไรบ้าง โดยใช้เวลา 2 ชั่วโมง แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การทำนุบำรุงศาสนา ตอนที่ 2 ความเจริญด้านศิลปวัฒนธรรม 2. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน แล้วตรวจคำตอบที่เฉลยไว้ในหน้าต่อไป เพื่อให้รู้ว่า พื้นฐานความรู้อยู่ในระดับใด 3.

ศึกษาเอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง การปฏิรูปศาสนา และ ศิลปวัฒนธรรม สมัยรัชกาลที่ 5 ด้วยความรอบคอบและทำแบบฝึกกิจกรรมตาม ที่กำหนดไว้

เพื่อศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจในเนื้อหาตามที่กำหนด ตรวจสอบเฉลยกิจกรรมหน้าต่อไป 4.

ทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อทดสอบความรู้ ความเข้าใจอีกครั้งหนึ่ง 5.

นักเรียนทุกคนต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่เปิดดูเฉลยแบบทดสอบก่อน 6.

ถ้านักเรียนและผู้สนใจต้องการศึกษาหาข้อมูล หรือเนื้อหาเพิ่มเติมจากเอกสาร ประกอบการเรียนการสอนทั้งหมด สามารถค้นคว้าได้จากบรรณานุกรมที่ให้ไว้ ท้ายเล่ม 1. บอกลักษณะศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ 2. อธิบายลักษณะของศิลปะตะวันตกที่มีอิทธิพลต่อศิลปะไทยสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ 3.

วิเคราะห์ลักษณะศิลปะไทยและตะวันตกในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ 4. สรุปการปฏิรูปด้านศิลปวัฒนธรรมสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ แบบทดสอบก่อนเรียน รายวิชา ส 33101 สังคมศึกษา 3 เรื่อง การปฏิรูปด้านศาสนา และศิลปวัฒนธรรม จำนวน 10 ข้อ คะแนน 10 คะแนน เวลา 10 นาที คำชี้แจง 1. เลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว จากตัวเลือก ก ข ค

และ ง 2. ทำเครื่องหมายกากบาท (x) ลงในกระดาษคำตอบ 1.

สถาบันที่เป็นศูนย์กลางความศรัทธารวมกันและเป็นสถาบันที่เชื่อมโยงประสานโครงสร้าง

ระหว่างชนชั้นของคนไทยทั้งปวงคือสถาบันใด ก. สถาบันสงฆ์ ข. สถาบันกษัตริย์ ค. สถาบันทหาร ง.

สถาบันการปกครอง 2. สถาปัตยกรรมที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งมีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบผสมระหว่าง

ศิลปะไทยกับศิลปะตะวันตก ก. พระที่นั่งวิมานเมฆ ข. พระที่นั่งอนันตสมาคม ค. พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ง.

พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท 3. สิ่งก่อสร้างในขอใดเป็นสถาปัตยกรรมแบบตะวันตก ก. หอประชุมโรงเรียนวชิราวุธ ข.

ตึกคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ค. วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ง.

พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพย์อาสน์ พระราชวังบางปะอิน 4. วัดประจำรัชกาลที่ 5 คือวัดใด ก.

วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ข. วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ค. วัดเทพศิรินทราวาส ง. วัดนิเวศธรรมประวัติ 5.

การชำระพระไตรปิฎกในสมัยรัชกาลที่ 5 มีความสำคัญอย่างไร ก. จัดพิมพ์เป็นภาษาบาลีเป็นครั้งแรก ข.

จัดพิมพ์แปลเป็นภาษาไทยเป็นครั้งแรก ค. จัดพิมพ์แปลเป็นภาษาอังกฤษ ง.

จัดทำเป็นภาษาบาลีแล้วแจกไปตามวัดต่าง ๆ 6. วัดที่เป็นศูนย์กลางของคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย คือ ก.

วัดบวรนิเวศวิหาร ข. วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ค. วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ง. วัดอรุณราชวราราม 7.

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมารพระองค์แรกของไทย คือพระองค์ใด ก. เจ้าฟ้ามงกุฎ ข.

เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ ค. เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ ง. เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ 8. รัชกาลที่ 5

ทรงเปลี่ยนแปลงประเพณีการเข้าเฝ้าอย่างเป็นทางการอย่างไร ก. เปลี่ยนการถวายคำนับ

เป็นประเพณีแบบหมอบคาน ข. ปรับปรุงเรื่องการแต่งกายของข้าราชการในราชสำนัก ค.

ยกเลิกการตัดผมทรงมหาดไทย ง. ยกเลิกการเข้าเฝ้าแบบเดิม ให้ถวายความเคารพแบบสากล 9. บทละครเรื่อง

?สร้อยคอที่หาย? ซึ่งเคยเป็นหนังสือเรียนวิชาภาษาไทย เป็นผลงานของใคร ก.

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ข. กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ค. พระยาศรีสุนทรโวหาร ง.

พระยาสุรินทราชา 10. การแต่งกายของข้าราชการไทยสมัยรัชกาลที่ 5 ให้ชายแต่งเสื้อราชปะแตนมีลักษณะอย่างไร
ก. เสื้อเชิ้ตสีขาวแขนยาว ติดกระดุม 5 เม็ด ข. เสื้อเชิ้ตสีขาวแขนสั้น ติดกระดุม 6 เม็ด ค. เสื้อคอตั้ง แขนยาวสีขาว
ติดกระดุม 5 เม็ด ง. เสื้อคอตั้ง แขนสั้นสีขาว ติดกระดุม 6 เม็ด ขอที่ ตัวเลือก 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. ก. ง.
ค. ข. ข. ก. ค. ง. ข. ค. การปฏิรูปศาสนา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้ปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม
และมีการสร้างวัดเพิ่ม เช่น วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม จัดการปกครองการศึกษาของสงฆ
ทรงให้เสรีภาพแก่ประชาชนในการนับถือศาสนา ตลอดจนเกื้อหนุนศาสนาอื่น ๆ ด้วย
นอกจากนี้พระองค์ทรงเปลี่ยนแปลงประเพณีที่ล้าหลัง
ทรงรับวิทยาการสมัยใหม่จากชาติตะวันตกเข้ามาประยุกต์ใช้กับวัฒนธรรมไทย ตอนที่ 1 การทำนุบำรุงศาสนา 1.
การสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์วัด พ.ศ. 2442 โปรดเกล้าฯ ให้สร้างวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม
และให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ออกแบบก่อสร้างพระอุโบสถด้วยแบบอย่างศิลปะและสถาปัตยกรรมไทยโบราณ
โดยผนังพระอุโบสถสร้างด้วยหินอ่อนซึ่งสั่งซื้อจากอิตาลี
พระอุโบสถที่ประดับตกแต่งแล้วเสร็จจึงเป็นพระอุโบสถที่งดงามที่สุดแห่งหนึ่งในราชอาณาจักรไทย
และพระพุทธรูปที่เป็นพระประธานในพระอุโบสถนี้ คือ พระพุทธรูปชินราชจำลอง
พระอุโบสถวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น พ.ศ. 2412 โปรดเกล้าฯ
ให้เริ่มสร้างวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม สร้างโดยฝีมือช่างไทย เป็นวัดประจำรัชกาลที่ 5
ภายในวัดมีพระอุโบสถและพระวิหารที่งดงามมากแห่งหนึ่ง ตกแต่งภายในโบสถ์ เป็นแบบศิลปะกอธิค
นอกจากนี้ยังโปรดเกล้าฯ ให้สร้างวัดอื่น ๆ อีก เช่น วัดเทพศิรินทราวาส
(ทรงสร้างเพื่ออุทิศเป็นพระราชกุศลถวายสมเด็จพระบรมราชชนนี คือ สมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี)
วัดนิเวศธรรมประวัติที่บางปะอิน วัดสัตตนาถปวิที่ราชบุรี
วัดอัมพวันคณิมิตและวัดจุฬาทิศธรรมสุนทรามที่เกาะสีชัง เป็นต้น 2. การชำระพระไตรปิฎก
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระไตรปิฎกฉบับพิมพ์ขึ้น
ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ได้มีการพิมพ์พระไตรปิฎกของพระพุทธ ศาสนานิกายเถรวาท
เริ่มลงมือตรวจสอบชำระกันอย่างละเอียดถี่ถ้วน ตั้งแต่ พ.ศ. 2431 พิมพ์เสร็จเรียบร้อยด้วยอักษรไทยใน พ.ศ.
2436 จำนวนพิมพ์ 1,000 ชุด ชุดหนึ่งมี 39 เล่ม ทุกเล่มมีแบบเทียบตัวอักษรไทยกับตัวอักษรโรมัน
พร้อมทั้งตัวอย่างให้อ่านที่ชาวต่างประเทศศึกษาและอ่านได้ภายในเวลาไม่นานนัก
จากนั้นก็ทรงให้มีงานฉลองขึ้นพร้อมกับงานพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก 3. พระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์
ร.ศ. 121 การปกครองสงฆ์เมื่อครั้งสมัยรัชกาลที่ 3 นั้นแบ่งเป็น 4 คณะ ไตแก คณะเหนือ คณะใต้ คณะกลาง
และคณะอรัญวาสี
เมื่อเกิดคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกายขึ้นก็ให้ฝ่ายธรรมยุติกนิกายขึ้นอยู่กับคณะกลางสมัยรัชกาลที่
4 ได้มีการตั้งราชทินนามสำหรับพระสงฆ์ขึ้น เช่น พระอมรรักษ์ขัตติ พระสังฆกิจจุมณี เป็นต้น ครั้นมาถึงสมัยรัชกาลที่
5 โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครอง คณะสงฆ์ ร.ศ. 121
ขึ้นเพื่อจัดโครงสร้างการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์
โดยกำหนดให้สมเด็จพระสังฆราชเป็นประมุขและเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดฝ่ายคณะสงฆ์
ส่วนการปกครองในแต่ละคณะสงฆ์นั้น ได้จัดอนุโลมตามวิธีการปกครองทางฝ่ายอาณาจักร คือ
มีตำแหน่งคณะมณฑล เจ้าคณะเมือง เจ้าคณะแขวง และเจ้าอาวาสหรืออธิการสำหรับบังคับบัญชา
คณะสงฆ์ในมณฑล เมือง แขวง และตำบล ตามลำดับ 4. การทำนุบำรุงรักษาพระปริยัติธรรม
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเอาพระทัยใส่ทำนุบำรุงการศึกษาพระปริยัติธรรมของสงฆ์
และได้โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งสถาบันศึกษาของคณะสงฆ์ขึ้น 2 แห่ง ดังนี้ 4.1 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เป็นสถานศึกษาของคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย ถือกำเนิดขึ้นใน พ.ศ. 2432 โปรดเกล้าฯ
ให้ย้ายที่เรียนพระปริยัติธรรมจากวัดพระศรีรัตนศาสดารามไปจัดตั้งบาลีวิทยาลัยขึ้นที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์
ทรงขนานนามครั้งแรกว่า มหาธาตุวิทยาลัย
พระองค์ทรงบริจาคพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์จ่ายเป็นเงินเดือนและค่าใช้สอยทั้งหมด 4.2 มหามกุฏราชวิทยาลัย
เป็นสถานศึกษาของคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส
ได้ทรงริเริ่มขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2436 ในวัดบวรนิเวศวิหาร
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงรับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยพระราชทานเงินบำรุงปีละ 60 ชั่ง
และเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมชนกนาถ จึงพระราชทานนามว่า ?มหามกุฏราชวิทยาลัย? 5.
การอุปถัมภ์ศาสนาอื่น ๆ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงให้ความอุปถัมภ์ศาสนาอื่น ๆ ดังนี้
ศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2445 พระองค์ทรงบริจาคพระราชทรัพย์สร้างมัสยิดใหม่ ซึ่งมีความงดงามกว่าหลังเก่าที่ต้องรื้อ
เพราะการสร้างทางรถไฟสายกรุงเทพ ฯ ? เพชรบุรี ให้แก่ประชาชนผู้นับถือศาสนาอิสลาม นิกายซุนนี และต่อมา
พ.ศ. 2450 พระองค์ได้พระราชทานที่ดินที่ติดต่อกับมัสยิดนั้น

เพื่อใช้เป็นที่ยี่สร้างโรงเรียนสำหรับกุลบุตรผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามด้วย คริสต์ศาสนา โปรเตสแตนต์ ฯ
ให้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะ ฐานะ วัด บาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยาม ร.ศ. 128
ซึ่งอนุญาตให้บาทหลวงมีสิทธิซื้อที่ดินสำหรับวัดและสถานที่สำหรับอบรมเผยแผ่ศาสนา
พระราชทานสิทธิให้มิชชันนารีมีที่ดินสำหรับทำประโยชน์ของตนได้

และพระราชทานพระราชทรัพย์อุดหนุนในการสร้างโรงเรียนอัสสัมชัญ ตอนที่ 2 ความเจริญด้านศิลปวัฒนธรรม 1.
ด้านสถาปัตยกรรม ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นศิลปะที่ได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตก
ด้วยมีเหตุผลที่ว่า จะประหยัดค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง เนื่องด้วยสถาปัตยกรรมตะวันตกไม่สลัษัษบชอนเท่าไร
อีกทั้งทรงได้มีโอกาสเสด็จประพาสยุโรป

พระองค์จึงนำสถาปัตยกรรมตะวันตกมาผสมผสานกับสถาปัตยกรรมไทยได้อย่างงดงามดังจะเห็นได้จากงานสถาปัตยกรรม
ดังต่อไปนี้ 1. พระที่นั่งอนันตสมาคม เป็นศิลปกรรมอิตาลี

ใช้เป็นสถานที่ในการออกทองพระโรงวราชการเมือง 2. วัดนิเวศนธรรมประวัติ

เป็นงานศิลปะไทยที่ผสมผสานกับตะวันตก (แบบกอธิก) ได้อย่างงดงามลงตัว วัดแห่งนี้อยู่ฝั่งตรงข้ามกับ
พระราชวังบางปะอิน 3. พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

เป็นงานที่ผสมผสานระหว่างศิลปะไทยและตะวันตกอีกชิ้นหนึ่งที่มีความงดงาม ตั้งอยู่ในบริเวณพระบรมมหาราชวัง

4. พระราชวังสวนดุสิต สร้างขึ้นในรัชสมัย รัชกาลที่ 5 เพื่อเป็นที่เสด็จประทับชั่วคราว

เนื่องจากภายในพระบรมมหาราชวัง ซึ่งเป็นพระราชนิเวศน์ที่ประทับนั้น ประกอบด้วย พระราชมณเฑียร
หมู่พระตำหนัก หมูเรือนในเขตพระราชฐานชั้นใน และหมูเรือนข้าราชการบริวาร 5. พระรามราชนิเวศน์ หรือ
พระราชวังบางปะอิน ตั้งอยู่ที่เขตบางปะอิน ริมแม่น้ำเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

เป็นพระราชวังที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อเสด็จประพาสจังหวัดเพชรบุรี

6. ศาลาว่าการกระทรวงกลาโหม พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ให้เจ้าหมื่นไวยวรนาถ ซึ่งต่อมาได้เป็น

จอมพลเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสงชูโต) เป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งโรงทหารนาขึ้น ณ

ที่ตั้งกระทรวงกลาโหมปัจจุบัน ซึ่งในเวลานั้นเป็นที่ตั้งของฉางหลวงเกา 7. พระราชวังบางปะอิน

(สร้างเลียนแบบพระราชวังแวร์ซายส์ ประเทศฝรั่งเศส) 8. พระราชวังพญาไท

(ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า) 9. พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์

สถาปัตยกรรมที่เป็นศิลปะแบบไทย สร้างด้วยไม้มีขนาดเล็ก ลงรักปิดทอง เป็นสถาปัตยกรรมไทยแท้ที่งดงามมาก

ตั้งอยู่กลางสระน้ำพระราชวังบางปะอิน 10. หอประชุมโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย มีรูปทรงคล้ายกับวัด หลังคาหน้าจั่ว

ซอฟ้าเป็นศิลปะแบบไทยแต่ดัดแปลงเป็นอาคารสองชั้น 2. ดานประติมากรรม ตั้งแต่รัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา

ประติมากรรม ที่สร้างขึ้นจะได้รับอิทธิพลศิลปะตะวันตกมาก แมแต่การปั้นพระพุทธรูปให้เหมือนมนุษย์ยิ่งขึ้น เช่น

มีกลามเนื้อ ครองจีวร เป็นริ้วอย่างธรรมชาติ ขณะเดียวกันก็ยังคงพุทธลักษณะบางประการที่สำคัญไว้ เช่น

พระรัศมีเป็นเปลว พระเกตุมาลา พระเศวตที่ขมวดเป็นปม เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากพระศรีศากยะทศพลญาณ

ประธานพุทธมณฑลสุทธรศน ที่พุทธมณฑล อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

เป็นพระพุทธรูปปางลีลาแบบสุโขทัยที่ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี

ออกแบบและปั้นต้นแบบไว้ตั้งแต่เมื่อมีการจัดงานฉลอง 25 พุทธศตวรรษ ใน พ.ศ. 2500

ประธานพุทธมณฑลสุทธรศน งานประติมากรรมอื่น ๆ มักจะเป็นงานจำหลักหินอ่อนหรือหล่อสำริดส่งมาจากยุโรป

ถือเป็นการเริ่มรับแบบอย่างการปั้นภาพเหมือนและอนุสาวรีย์จากตะวันตก เช่น

พระบรมรูปทรงม้าซึ่งสั่งทำจากยุโรปและนำมาตั้งไว้ที่หน้าพระที่นั่งอนันตสมาคม รูปปั้นสุนัทยาเหล

หล่อด้วยสำริดส่งมาจากต่างประเทศตั้งเป็นอนุสาวรีย์ที่พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

นอกจากนี้ยังมีงานประติมากรรมภาพปั้นนูนสูงประดับสะพานข้ามคลองต่าง ๆ

และประติมากรรมภาพเหมือนตักแต่งพระที่นั่งในพระบรมมหาราชวัง สถานที่ราชการ สวนสาธารณะ อาคารพาณิชย์

และอาคารบ้านเรือนของคนสามัญ 3. ดานนาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์ ในสมัยรัชกาลที่ 5

กลุ่มชาวไทยมุสลิมที่ถูกรื้อถอนมาจากภาคใต้ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 5 ซึ่งมีความเป็นอยู่ที่สุขสบาย

เมื่อมีงานรื่นเริงพวกผู้ชายจึงมักนั่งล้อม วงกันตีกลองรำมะนา

ประกอบการขับสวดเพลงมลายูประชันกันครึกครื้นที่เรียกว่า ดจิก ก็ได้เริ่มมีคำร้องเป็นภาษาไทยในสมัยนี้

และต่อมาก็มีการแสดงที่พลิกเพลงและพัฒนาเป็น ลิเก ที่ปรากฏและนิยมกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบันนี้

แนวคิดและวิถีชีวิตของคนตะวันตกได้แพร่ขยายเข้ามาในเมืองไทยมากขึ้น เช่น การแสดงดนตรีแบบคอนเสิร์ต

เป็นการขับร้องประกอบการบรรเลงที่โซ่เครื่องดนตรีแบบชาวตะวันตกละครพันทาง

หรือละครนอกที่นำเอาศิลปะทางการขับร้องดนตรี และฟ้อนรำเข้ามาผสมให้หน้าดูน่าฟังมากขึ้น

แต่ตัวละครมักนั่งผ้าโจงกระเบนและมีหน้าพาทย์อย่างละครรำ ละครตีกดาบรพ

เป็นละครสมัยใหม่ที่ได้รับการปรับปรุงให้คล้ายละครโอเปร่าของฝรั่งเศสและจัดแสดงเพื่อต้อนรับแขกเมือง

ละครชนิดนี้ต้องปรับดนตรีพิพาทย์ขึ้นมาใช้เป็นพิเศษ

จึงเกิดวงพิพาทย์ตีกดาบรพขึ้นนอกจากนี้ยังมีละครตามแบบตะวันตก คือ ละครร้อง เป็นการแสดงละครแบบฝรั่ง

ผู้แสดงแต่งกายธรรมดา ไม่มีการรำรำมีแต่ร้องและออกท่าทางตามบท และละครพูด ตัวละครเป็นชาย 4. วรรณกรรม พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นกวีเอกที่ยิ่งใหญ่พระองค์หนึ่งในแผ่นดินสยาม พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์วรรณกรรมไว้อย่างมากมาย พระราชนิพนธ์ของพระองค์ท่าน ที่ได้รับความนิยมและใช้เป็นส่วนหนึ่งของแบบเรียนคือ 4.1 ลิลิตนิทราชาคริต ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2421 โดยใช้ทำนองแต่งด้วยโคลงสี่สุภาพ อาศัยเค้าโครงเรื่องจากนิทานอาหรับโบราณ ทรงพระราชนิพนธ์งานชิ้นนี้เพื่อ พระราชทานให้กับพระบรมวงศานุวงศ์ ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ 4.2 พระราชพิธีสิบสองเดือน ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อปี พ.ศ. 2431 ลงพิมพ์เป็นตอน ๆ ในหนังสือวชิรญาณ ไซส์สำหรับนรียแกว เป็นหนังสือเกี่ยวกับพระราชพิธีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละเดือน 4.3 บทละครเรื่อง เงาะป่า ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2448 ในขณะที่ทรงพระประชวร พระราชนิพนธ์เรื่องนี้เป็นบทละคร พระราชนิพนธ์เรื่องนี้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมาจนทุกวันนี้ 4.4 ไกลบาน ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2449 เป็นพระราชหัตถเลขาสวนพระองค์ ถึงสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้านิภาภคฉัตร เมื่อครั้งที่เสด็จประพาสยุโรปในครั้งที่ 2 ทรงพระราชนิพนธ์เป็นร้อยแก้ว โดยเรื่องราวสวนใหญ่เป็นบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้มีโอกาสได้ทอดพระเนตรในระหว่าง 9 เดือน ที่เสด็จประพาสยุโรป 4.5 พระราชวิจารณ์ ทรงพระราชนิพนธ์เป็นร้อยแก้ว โดยจุดประสงค์ในการพระราชนิพนธ์งานชิ้นนี้ เพื่อพระราชทานเป็นความรู้แก่นักวิชาการ ที่ต้องการค้นคว้าเกี่ยวกับ พระราชกรณียกิจของพระองค์ท่านในเรื่องต่าง ๆ ลักษณะของงานพระราชนิพนธ์ฉบับนี้ มีลักษณะคล้ายกับจดหมายเหตุ รัชสมัยอันยาวนานในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เป็นระยะที่แนวความคิดทางการเมือง การทหาร และวัฒนธรรมทางตะวันตกกำลังหลั่งไหลเข้ามาอย่างไม่ขาดระยะ จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงประเพณีหลายอย่างเกิดขึ้น ทรงยกเลิกและปรับปรุงแนวความคิดบางอย่างที่ไม่ดีแต่เดิม ให้เป็นแนวความคิดที่ก้าวหน้าขึ้น การที่พระองค์ได้ทรงเสด็จประพาสไปตามสถานที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในพระราชอาณาจักร หรือต่างประเทศทั้งในแถบเอเชียและยุโรป ทรงได้นำสิ่งที่พบเห็นต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยาการสมัยใหม่ วัฒนธรรมประเพณีการปกครอง เหล่านี้มาปรับปรุงแก้ไข กวีที่สำคัญ ได้แก่ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ทรงมีชื่อเสียงจากงานพระนิพนธ์หลายชิ้นที่รู้จักกันดี ได้แก่ บทละครพูดเรื่อง ?สร้อยคอกุหลาบ? ซึ่งเคยบรรจุในหนังสือเรียนวิชาภาษาไทยของกระทรวงศึกษาธิการ บทละครเรื่อง ?สาวเครือฟ้า? ซึ่งได้สร้างตัวละครใหม่กลายเป็นคนที่เหมือนกับมีตัวจริงขึ้นมา 2 คน คือ รอยตรีพรอม และสาวเครือฟ้า ทรงก่อตั้งโรงละครขึ้นในบริเวณตำหนักที่ประทับ ชื่อว่า ?โรงละครปริดาวัลย์? เป็นโรงละครแห่งแรกในสยาม โดยทรงนำเค้าโครงเรื่องมาจาก เรื่อง มาดามบัตเตอร์ฟลาย (Madame Butterfly) ของเกียโคโมพูซินี (Giacomo Puccini) กวีชาวอิตาลี นอกจากนี้ยังทรงมีงานที่สำคัญ คือ พระนิพนธ์แปล จดหมายเหตุลาลูแบร์ โดยทรงแปลมาจากฉบับภาษาอังกฤษ ?ตำนานพระแทมมิ่งคิลลาอาสน? รุไบยัตของไอมาร คัยยามและ ?นวางกูโรวาท? เป็นต้น และพระองค์ยังทรงใช้นามปากกาว่า ?ประเสริฐอักษร? เพื่อทรงพระนิพนธ์เรื่องสั้นไว้อ่านหนึ่งอีกด้วย พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) หรือพระสารประเสริฐ เป็นผู้แต่งตำราเรียนชุดแรกของไทยเรียกว่า ?แบบเรียนหลวง? รวม 6 เล่ม ได้แก่ มูลบทบรรพกิจ วาหิณีอักษรประโยค สังโยคพิธาน พิศาลการ์นต์ ไหวจณพิจารณ ไซ่แทนจินตามณี ซึ่งเป็นหนังสือแบบเรียนเล่มแรกของไทยตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช นอกจากนี้ยังมีวรรณกรรมประเภทนวนิยาย ร้อยแก้ว เป็นการแปลจากวรรณกรรมต่างประเทศ เช่น ความพยายาทของแมวัน (พระยาสุรินทรราชา) ซึ่งแปลจากเวเนตเตตา (Vendetta) ของแมรีคอเรลลี (Marie Corelli) ชาวอังกฤษ เรื่องความพยายาทนี้ถือว่าเป็นนวนิยายไทยเล่มแรก 5. การปรับปรุงประเพณีและวัฒนธรรม พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเปลี่ยนแปลงระเบียบการเขาเฝ้า โดยในวันงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเมื่อเสด็จออกมหาสมาคมได้เชิญทูตต่างประเทศเข้าเฝ้าด้วย ทรงมีพระราชดำริว่า ประเพณีถวายความเคารพของฝรั่ง คือ การยืนเฝ้าและถวายคำนับ หากให้ข้าราชการไทยหมอบเฝ้าดังเดิม ชาวต่างประเทศจะยืนคำนับคนไทย ไม่สมควรทำให้ฝรั่งดูถูก จึงโปรดเกล้าฯ ให้เจ้านายข้าราชการไทยยืนเฝ้าและถวายคำนับ เมื่อโปรดเกล้าฯ หนึ่งก็ให้หนึ่งเฝ้าอีก ถ้าหากเขาเฝ้าในหมู่คนไทยด้วยกันยังคงใช้ประเพณีหมอบคลานเฝ้าตามเดิม การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ ตำแหน่งและบุคคลที่จะสืบราชบัลลังก์หลังจากกรมพระราชวังบวรวิไชยชาญที่วงศ์ใน พ.ศ. 2429 ทรงดำเนินการตามพระราชดำริ โดยทรงเห็นสมควรปรับปรุงประเพณีสืบราชบัลลังก์ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับระเบียบราชประเพณีการสืบสันตติวงศ์ตามแบบอารยประเทศ เพราะตำแหน่งวังหน้าเป็นปัญหาในการสืบราชบัลลังก์ดังปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่มีความขัดแย้งแย่งชิงกันระหว่างวังหน้าและพระราชโอรสของพระมหากษัตริย์ทุกรัชกาล จึงโปรดเกล้าฯ ประกาศให้สถาปนาพระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์ใหญ่ เจ้าฟ้าวชิรมุกดา กรมหมื่นสวัสดิวัดนวิมลราชกุมาร

เป็นตำแหน่งรัชทายาท มีสิทธิสืบราชบัลลังก์เป็นพระมหากษัตริย์ต่อไป
เมื่อเสด็จประพาสต่างประเทศทั้งเอเชียและยุโรป ได้ทรงปรับปรุงประเพณีการแต่งกายและการไว้ผมของคนไทย
ให้ชายในราชสำนักเล็กไว้ผมทรงมหาดไทยเปลี่ยนเป็นไว้ผมแบบฝรั่ง ผู้หญิงให้เล็กไว้ผมปูก
ไว้ผมยาวตัดเป็นดอกกระพุ่ม ผู้หญิงให้สวมเสื้อแขนยาว นุ่งโจง สวม ถุงเทา รองเท้ามุสน
ต่อมาให้ชายแต่งเสื้อราชปะแตน ชายยกเล็กประเพณีการตัดผมทรงมหาดไทย
ให้ข้าราชการทหารแต่งเครื่องแบบนุ่งกางเกงแบบยุโรปแทนการนุ่งโจงกระเบนยกเล็กการโกนผมไว้ทุกซ์
เมื่อกษัตริย์สวรรคต เป็นต้น การแต่งกายในสมัยรัชกาลที่ 5 กายแต่งกายชายเสื้อราชปะแตน กระพุ่ม
ผู้หญิงให้สวมเสื้อแขนยาว นุ่งโจง สวมถุงเทา รองเท้ามุสน ที่มา :

<http://www.pantown.com/data/5441/board3/25-20041222204550.jpg> นอกจากนี้สมัยรัชกาลที่ 5
ได้ทรงสร้างเครื่องขัตติยราชอิสริยาภรณ์จักรีบรมราชวงศ์ซึ่งริเริ่มสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4
ให้มีมากกว่าประเภทเดิม สำหรับพระราชทานแก่พระราชวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ทั้งหญิงชายซึ่งทรงเห็นสมควร
และพระราชทานแก่พระเจ้าแผ่นดิน และบรรดาเจ้านายของต่างประเทศ ซึ่งเป็นมิตรกับไทย
นอกจากนี้ยังทรงสร้างเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าเหรียญตราช่างเผือก และตรามงกุฏ
สำหรับเป็นรางวัลในราชการแผ่นดิน และเหรียญอื่น ๆ เช่นเหรียญกล้าหาญ เหรียญที่ระลึกการสงคราม
เหรียญบรมราชาภิเษก เหรียญจักรพรรดิมาลา เหรียญจักรมาลา เหรียญรัตนมาลา เป็นต้น เครื่องราชอิสริยาภรณ์
แบบฝึกกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ความเจริญด้านศิลปวัฒนธรรม สารการเรีนรูปประวัติศาสตร์ รายวิชา ส 33101
สังคมศึกษา 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คำชี้แจง แบบฝึกกิจกรรมที่ 1 นี้ มี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ตอนที่ 1
ให้นักเรียนตอบคำถามโดยขีดเส้นใต้คำตอบที่ถูกต้อง 1. ผูกแบบก่อสร้างวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม
(พระยานิรทราณวัดดวงศ์ / กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน / กรมพระยาดำรงราชานุภาพ) 2.
พระประธานพุทธมณฑล สุทรรคน ที่พุทธมณฑล เป็นพระพุทธรูปปาง (ปางสมาธิแบบอยุธยา /
ปางหามัญชาติแบบรัตนโกสินทร / ปางลีลาแบบสุโขทัย) 3.
การพิมพ์พระไตรปิฎกครั้งแรกและแปลเป็นภาษาไทยแจกตามวัดต่างๆ (รัชกาลที่ 4 / รัชกาลที่ 5 / รัชกาลที่ 6) 4.
พ.ร.บ. การปกครองสงฆ์ฝ่ายอรัญวาสีตรงกับคณะสงฆ์ไทยคณะ (มหานิกาย / สังฆวาสนิกาย / ธรรมยุตินิกาย) 5.
สถานศึกษาของคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุตินิกาย เรียก (มหามกุฏราชวิทยาลัย / มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย /
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ) คำชี้แจง
ให้นักเรียนศึกษาเอกสารแล้วตอบคำถามตามประเด็นที่กำหนดติดภาพประกอบคำอธิบาย 1.
ชื่อ..... 2.
ความสำคัญ.....
.....
.....
..... ??????????????????????..

เฉลยแบบฝึกกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ความเจริญด้านศิลปวัฒนธรรม สารการเรีนรูปประวัติศาสตร์ รายวิชา ส 33101
สังคมศึกษา 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามโดยขีดเส้นใต้คำตอบที่ถูกต้อง 1.
ผูกแบบก่อสร้างวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม (พระยานิรทราณวัดดวงศ์ / กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน /
กรมพระยาดำรงราชานุภาพ) 2. พระประธานพุทธมณฑล สุทรรคน ที่พุทธมณฑล เป็นพระพุทธรูปปาง
(ปางสมาธิแบบอยุธยา / ปางหามัญชาติแบบรัตนโกสินทร / ปางลีลาแบบสุโขทัย) 3.
การพิมพ์พระไตรปิฎกครั้งแรกและแปลเป็นภาษาไทยแจกตามวัดต่างๆ (รัชกาลที่ 4 / รัชกาลที่ 5 / รัชกาลที่ 6) 4.
พ.ร.บ. การปกครองสงฆ์ฝ่ายอรัญวาสีตรงกับคณะสงฆ์ไทยคณะ (มหานิกาย / สังฆวาสนิกาย / ธรรมยุตินิกาย) 5.
สถานศึกษาของคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุตินิกาย เรียก (มหามกุฏราชวิทยาลัย / มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย /
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ) คำชี้แจง
ให้นักเรียนศึกษาเอกสารแล้วตอบคำถามตามประเด็นที่กำหนดติดภาพประกอบคำอธิบาย 1. ชื่อ
วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร 2. ความสำคัญ เป็นวัดประจำรัชกาลที่ 5 สถาปัตยกรรม
ผสมระหว่างสถาปัตยกรรมไทย-ยุโรป ภายนอกเป็น สถาปัตยกรรมไทย ส่วนภายในตกแต่งแบบยุโรป และ
โปรดเกล้า สุสานหลวงเพื่อบรรจุพระบรมอัฐิพระอัฐิธาตุ พระราชวงศ์ฝ่ายใน ราชวงศ์จักรี แบบฝึกกิจกรรมที่ 2 เรื่อง
ความเจริญด้านศิลปวัฒนธรรม สารการเรีนรูปประวัติศาสตร์ รายวิชา ส 33101 สังคมศึกษา 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่
3 คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย □ หน้ขอความที่ถูกต้องและคำเครื่องหมาย ×หน้าขอความ ที่ไม่ถูกต้อง
?????... 1. งานพระราชนิพนธ์ ?ไกลบ้าน? เป็นพระราชหัตถเลขาเมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 2 ??????...
2. ละครดึกดำบรรพ์ของไทย คนไทยได้รับอิทธิพลจากละครโอเปร่าของฝรั่ง ??????... 3.
การยกเลิกทรงผมมหาดไทยและให้สวมเสื้อสุทเขาเฝ้าอย่างเป็นทางการ ??????... 4.
ตำแหน่งสยามมกุฎราชกุมารพระองค์แรกคือเจ้าฟ้าจุฑาธุชธราดิลก ??????... 5.
วรรณกรรมเรื่องสร้อยคอกี่หายไปเป็นผลงานของกรมพระยานราธิปประพันธ์พงศ์ คำชี้แจง

ให้นักเรียนศึกษาเอกสารแล้วตอบคำถามตามประเด็นที่กำหนดติดภาพประกอบคำอธิบาย 1.

ชื่อ..... 2.

ความสำคัญ.....

.....

..... 1.

ชื่อ..... 2.

ความสำคัญ.....

.....

.....

..... เฉลยแบบฝึกกิจกรรมที่ 2 เรื่อง การปฏิรูปด้านศิลปวัฒนธรรมไทยสมัยรัชกาลที่ 5 สารการเขียนรูปประวัติศาสตร์ รายวิชา ส 33101 สังคมศึกษา 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รียคำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย □ หน้าข้อความที่ถูกต้องและคำเครื่องหมาย × หน้าข้อความ ที่ไม่ถูกต้อง ??□? 1. งานพระราชนิพนธ์ ?ไกลบาน? เป็นพระราชหัตถเลขาเมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 2 ??□? 2. ละครดึกดำบรรพ์ของไทย คนไทยได้รับอิทธิพลจากละครโอเปร่าของฝรั่ง ??×? 3. การยกเลิกทรงผมมหาดไทยและให้สวมเสื้อสูทเข้าเฝ้าอย่างเป็นทางการ ??□? 4. ตำแหน่งสยามมกุฎราชกุมารพระองค์แรกคือเจ้าฟ้าวชิรวิมล ??□? 5. วรุณกรรมเรื่องสร้อยคอที่หายไปเป็นผลงานของกรมพระยานราธิปประพันท์พงศ์ นักศึกษาคำชี้แจง

ให้นักเรียนศึกษาเอกสารแล้วตอบคำถามตามประเด็นที่กำหนดติดภาพประกอบคำอธิบายเอกสารแล้วตอบคำถามตาม ประเด็นที่กำหนดติดภาพประกอบคำอธิบาย 1. ชื่อ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท 2. ความสำคัญ เป็นพระที่นั่งตั้งอยู่ภายในพระบรมมหาราชวัง เป็นสถาปัตยกรรมแบบผสม ระหว่างศิลปะไทย และศิลปะแบบตะวันตก ที่สวยงามมากหลังคาเป็นแบบไทย ส่วนตัวตึกเป็นแบบตะวันตก สร้างเพื่อเป็นที่ประทับ และต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง ..... 1. ชื่อ

พระที่นั่งอนันตสมาคม 2. ความสำคัญ สถาปัตยกรรมแบบอิตาลี ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ สร้างด้วยหินอ่อน ออกแบบโดยสถาปนิก จากอิตาลี เพื่อประชุมสภาผู้แทนราษฎรและรัฐสภา ใช้เป็นที่ต้องรับพระราชอาคันตุกะและแขกของรัฐบาลในปัจจุบันควรได้รับการอนุรักษ์ไว้ แบบทดสอบหลังเรียน รายวิชา ส 33101 สังคมศึกษา 3 เรื่อง การปฏิรูปด้านศาสนา และศิลปวัฒนธรรม จำนวน 10 ข้อ คะแนน 10 คะแนน เวลา 10 นาที คำชี้แจง 1. เลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว จากตัวเลือก ก ข ค และ ง 2. ทำเครื่องหมายกากบาท (×) ลงในกระดาษคำตอบ 1. การชำระพระไตรปิฎกในสมัยรัชกาลที่ 5 มีความสำคัญอย่างไร ก.

จัดพิมพ์แปลเป็นภาษาไทยเป็นครั้งแรก ข. จัดพิมพ์แปลเป็นภาษาอังกฤษ ค. จัดพิมพ์เป็นภาษาบาลีเป็นครั้งแรก ง. จัดทำเป็นภาษาบาลีแล้วแจกไปตามวัดต่าง ๆ 2. วัดที่เป็นศูนย์กลางของคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย คือ ก.

วัดอรุณราชวราราม ข. วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ค. วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ง. วัดบวรนิเวศวิหาร 3. วัดประจำรัชกาลที่ 5 คือวัดใด ก. วัดนิเวศธรรมประวัติ ข. วัดเทพศิรินทราวาส ค. วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ง. วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม 4. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมารพระองค์แรกของไทย

คือพระองค์ใด ก. เจ้าฟ้ามหาวชิรวิมล ข. เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ ค. เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ ง. เจ้าฟ้ามงกุฎ 5. สิ่งก่อสร้างในขอใดเป็นสถาปัตยกรรมแบบตะวันตก ก. หอประชุมโรงเรียนวชิราวุธ ข. วัดนิเวศธรรมประวัติ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ค. ตึกคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ง. พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์ พระราชวังบางปะอิน 6. รัชกาลที่ 5 ทรงเปลี่ยนแปลงประเพณีการเข้าเฝ้าอย่างเป็นทางการอย่างไร ก.

ปรับปรุงเรื่องการแต่งกายของข้าราชการในราชสำนัก ข. เปลี่ยนการถวายค่านับ เป็นประเพณีแบบหมอบคลาน ค. ยกเลิกการเข้าเฝ้าแบบเดิม ให้ถวายความเคารพแบบสากล ง. ยกเลิกการตัดผมทรงมหาดไทย 7.

สถาปัตยกรรมที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งมีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบผสมระหว่าง ศิลปะไทยกับศิลปะตะวันตก ก. พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ข. พระที่นั่งอนันตสมาคม ค. พระที่นั่งวิมานเมฆ ง.

พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท 8. การแต่งกายของข้าราชการไทยสมัยรัชกาลที่ 5

ให้ชายแต่งเสื้อราชปะแตนมีลักษณะอย่างไร ก. เสื้อเชิ้ตสีขาวแขนยาว ติดกระดุม 5 เม็ด ข. เสื้อคอตั้ง แขนยาวสีขาว ติดกระดุม 5 เม็ด ค. เสื้อเชิ้ตสีขาวแขนสั้น ติดกระดุม 6 เม็ด ง. เสื้อคอตั้ง แขนสั้นสีขาว ติดกระดุม 6 เม็ด 9. สถาบันที่เป็นศูนย์กลางความศรัทธารวมกันและเป็นสถาบันที่เชื่อมโยงประสานโครงสร้าง

ระหว่างชนชั้นของคนไทยทั้งปวงคือสถาบันใด ก. สถาบันสงฆ์ ข. สถาบันการปกครอง ค. สถาบันทหาร ง.

สถาบันกษัตริย์ 10. บทละครเรื่อง ?สร้อยคอที่หายไป? ซึ่งเคยเป็นหนังสือเรียนวิชาภาษาไทย เป็นผลงานของใคร ก. พระยาสุรินทราชา ข. พระยาศรีสุนทรโวหาร ค. กรมพระนราธิปประพันท์พงศ์ ง.

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ข้อที่ ตัวเลือก 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. ก. ง. ค. ก. ข. ค. ง. ข. ก.
ค. บรรณานุกรม กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ. หนังสือเรียนสังคมศึกษา รายวิชา ส 306 และประเทศของเรา.
กรุงเทพฯ: บริษัทอักษรเจริญทัศน์, 2544. ณรงค์ พวงพิศ. ประวัติศาสตร์ ม.3. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2547. บังอร ปิยะพันธุ์. ประวัติศาสตร์ไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,
2538. ประเสริฐ วิทยารัฐ. ประเทศของเรา 4 สมบูรณ์ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2537). สำนักงานพัฒนาพานิช, 2542. นอม งามนิสัย. ชุดปฏิรูปการเรียนรู้
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. ช่วงชั้นที่
3. สำนักพิมพ์ประสานมิตร, 2545. สุทธิ ภิบาลแทน. เปิดโลกประวัติศาสตร์รัตนโกสินทร์.
สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2550. สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ. การพัฒนาผลงานทางวิชาการ.
สืบแสง พรหมบุญ และคณะ. หนังสือเรียนสังคมศึกษา รายวิชา . กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์, 2544.
สุนันทา สุนทรประเสริฐ. การผลิตเอกสารประกอบการสอน. สุพรรณบุรี : สุพรรณกอบปี การพิมพ์; 2539. แถมสุข
นุมนนท และคณะ. หนังสือเรียนสังคมศึกษา สมบูรณ์ ส 6.5. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิชจำกัด, 2543. อุดม
เชยถิววงศ์. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช (รัชกาลที่ 5). สำนักพิมพ์ภูมิปัญญา, 2550.